

Handläggare
Frida Petersson
Telefon: 08-50824550

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2026-04-23

Motion om egenmakt i hemtjänsten

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2025/1600

Förvaltningens förslag till beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en motion från Moderaterna om egenmakt i hemtjänsten till Stadsledningskontoret, Äldrenämnden, Aktiva seniorer Stockholm, Kommunal Stockholm, PRO Stockholm, SPF Stockholm, Vårdföretagarna, Norra innerstadens stadsdelsnämnd samt Skärholmens stadsdelsnämnd.

Förvaltningen lyfter utmaningar med att låta den enskilde välja bort enskilda medarbetare. Det kan innebära en indirekt risk för diskriminering, skapa organisatoriska svårigheter, öka arbetsbelastningen och försämra kontinuiteten. Begränsade resurser och komplex planering kan också påverka verksamheten negativt. Dessutom kan upplevelser av obehag ibland bero på den enskildes sjukdomstillstånd, vilket kräver professionell bedömning och dialog.

Förvaltningen stödjer ökat inflytande för den enskilde, men betonar att förändringar måste utredas noggrant för att inte försämra kvalitet, arbetsmiljö eller verksamhetens hållbarhet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion från Moderaterna om egenmakt i hemtjänsten. Remissen har skickats till Stadsledningskontoret, Äldrenämnden, Aktiva seniorer Stockholm, Kommunal Stockholm, PRO Stockholm, SPF Stockholm, Vårdföretagarna, Norra innerstadens stadsdelsnämnd samt Skärholmens stadsdelsnämnd.

Ärendet

Moderaterna framför i motionen att hemtjänsten i Stockholm är en grundpelare i välfärden och gör det möjligt för äldre och personer med funktionsnedsättning att leva självständigt hemma. För att det

ska fungera är den enskildes upplevelse av trygghet avgörande. Att släppa in en annan människa i sitt hem kräver ett stort mått av tillit. Stockholm har ett välfungerande valfrihetssystem inom hemtjänsten, där individen kan välja utförare. I de flesta fall fungerar detta väl och de flesta är mycket nöjda med den hjälp de får.

Ett problem som kan uppstå är när en hemtjänsttagare är nöjd med sin utförare i stort men känner obehag eller otrygghet inför en enskild medarbetare, vilket kan bero på bemötande eller personkemi. Det finns många fall, även i närtid, där hemtjänsttagare råkat ut för allvarliga händelser som hade kunnat förebyggas med rätt verktyg. I Stockholms stad rekommenderas hemtjänsttagare att byta utförare helt vid otrygghet kring en person. Detta ses som en oproportionerlig åtgärd, eftersom hemtjänsttagaren då förlorar relationer med övrig personal och drabbas av onödigt oro och administration.

I motionen föreslår Moderaterna att det tas fram en modell som stärker hemtjänsttagarnas egenmakt och inflytande över vem som hjälper dem, inklusive rätt att avböja enskilda medarbetare utan att behöva ange några andra skäl än upplevt obehag. Denna reform skulle stärka trygghet, integritet och kvalitet samt göra valfriheten mer meningsfull i praktiken. Med anledning av ovanstående yrkar Moderaterna att kommunfullmäktige beslutar:

- Att i enlighet med motionens intentioner utreda förutsättningar för att möjliggöra för hemtjänsttagare att kunna avböja insatser från enskilda individer utan att behöva byta utförare helt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stöd och service.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Av kraven i upphandlingsdokument samt i uppdragsbeskrivning för hemtjänsten i egen regi framgår att: verksamheten ska bedrivas så att den enskilde tillförsäkras service och omvårdnad av hög kvalitet som uppfyller kraven på säkerhet, att den enskilde tillförsäkras inflytande, trygghet och värdighet samt att verksamheten kännetecknas av god etik. Ytterligare krav är att personal med lämplig utbildning och erfarenhet rekryteras och introduceras samt att personalens behov av kompetensutveckling och handledning bevakas och tillgodoses.

Av kraven framgår även att alla som har insatser från hemtjänsten har rätt till en fast omsorgskontakt, det vill säga en utsedd

undersköterska som ansvarar för att samordna den enskildes omsorg. Syftet är att öka trygghet, kontinuitet och individanpassning för personer som har hemtjänst. Den enskilde ska också alltid veta vart denne vänder sig med synpunkter samt klagomål och utföraren ska arbeta systematiskt med dessa. Den enskilde har alltid rätt att byta till en annan utförare. Förvaltningen anser att kraven som ställs bidrar till att säkerställa att den enskilde får en god och trygg omvårdnad samt att rätten att byta utförare bidrar till valfrihet och makt för den enskilde.

Förvaltningen instämmer i att det är en utmaning att den enskilde inte själv kan välja vem som utför stödet. Det gäller dock alla brukare, även personer som bor i en grupp- eller servicebostad enligt LSS eller på ett vård- och omsorgsboende. Att avböja insatser i hemtjänsten utan att behöva byta utförare är en möjlighet idag. Det är dock upp till varje enskild utförare att svara på om de kan tillgodose behovet om den enskilde avböjer insatser från enskilda medarbetare.

Förvaltningen vill lyfta att om den enskilde ska kunna avböja en specifik medarbetare, utan att behöva ange något annat skäl än upplevt obehag, kan det innebära svårigheter ur ett arbetsgivar- och diskrimineringsperspektiv. Om en brukare avböjer en medarbetare utan angiven orsak kan det finnas en risk att beslut eller planering indirekt leder till diskriminering utifrån exempelvis kön, etnicitet eller religion. Som arbetsgivare har verksamheten ansvar enligt diskrimineringslagstiftningen och behöver därför kunna hantera och utreda sådana situationer.

Förvaltningen ser även att ett system där brukare fritt kan avböja enskilda medarbetare kan innebära återkommande förändringar i scheman, kortsiktig omplanering av besök samt ökad administrativ belastning för verksamheten. Det kan även leda till ökad arbetsbelastning och otrygghet i planeringen vilket kan påverka arbetsmiljön negativt.

Inom hemtjänsten finns begränsade personalresurser och scheman planeras utifrån arbetstidslagstiftning, kollektivavtal och verksamhetens bemanning. Om flera brukare önskar eller endast accepterar ett fåtal medarbetare kan det uppstå situationer där samma medarbetare efterfrågas av många brukare. Konsekvensen kan bli att personalens arbetstid inte räcker till. Insatser riskerar då att behöva utföras med övertid eller omplanering. Ett ökat antal individuella undantag kan ge en effekt av lägre kontinuitet eftersom planeringen blir mer komplex och fler personal kan behöva sättas in vid olika tillfällen.

Förvaltningen vill även lyfta att det är vanligt att hemtjänsten ofta arbetar med personer som har demenssjukdom, kognitiv svikt eller

psykiatrisk problematik. I dessa situationer kan upplevelser av obehag eller misstro ibland vara kopplade till sjukdomstillståndet snarare än till personalens bemötande eller arbete. Detta gör att situationen behöver hanteras genom professionell bedömning och dialog, snarare än genom ett generellt system för att välja bort personal.

Förvaltningen delar intentionen i motionen om att stärka den enskildes trygghet och inflytande i hemtjänsten. Hänsyn behöver dock tas till de saker som förvaltningen lyfter ovan. Det är därför viktigt att eventuella förändringar utreds noggrant och utformas så att de inte medför negativa konsekvenser för verksamhetens möjlighet att bedriva en trygg och hållbar omsorg.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen bedömer att en jämställdhetsanalys inte är aktuell i detta ärende.

Barnkonsekvensanalys

Förvaltningen bedömer att en barnkonsekvensanalys inte är aktuell i detta ärende.

Magnus Borgsten
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Andreas Thorstensson
Avdelningschef
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remiss av Motion om egenmakt i hemtjänsten.
2. Motion om egenmakt i hemtjänsten.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Magnus Borgsten, Stadsdelsdirektör	2026-04-02
Andreas Thorstensson, Ansvarig	2026-04-02